

Primjeri dobre prakse

Veronika Špiranac

Primjer slijeda aktivnosti za obradu pjesme

Poznato je da učitelji Glazbene kulture, osim u predmetnoj nastavi, glazbu podučavaju i u nižim razredima, većinom u četvrtom. Često je to izazov i za učitelja, ali i učenike. Učenici, navikli na razrednu učiteljicu/učitelja, dobivaju još jednog učitelja koji jednom tjedno izvodi nastavu s njima. Prilagodba novom načinu rada i novom učitelju, učenicima je jedna promjena koju najlakše prolaze igrom i pjesmom. Upravo to je bit Glazbene kulture u nižim razredima. Učitelji nailaze na šarolike učenike: neki pokazuju više sklonosti pjevanju, neki manje. Jedno je sigurno: ako pjevamo od malih nogu, sva djeca će uživati u ovoj aktivnosti.

Mnoge ideje mogu se primijeniti i za manje skupine pjevača, poput školske pjevačke skupine. Za to je bitno naglasiti nekoliko postulata.

Postulat 1.

Djeca rado pjevaju

Vole pjevati u skupini s drugom djecom, odraslim osobama, ili sami (solo). Rado pjevaju u određenim prigodama, na nastupima ili neobavezno uz igru.

Pjevaju poznate pjesme, a radoznali su pri upoznavanju novih. Često smišljaju svoje pjesme, izvode varijacije na poznatu temu (pjesmu). Nerijetko smišljaju nove tekstove, melodije. Time izražavaju svoje osjećaje, misli, želje i snove.

Postulat 2.

Osnaživanje i poticanje

U školama vrijedi pravilo da se radost pjevanja djece osnažuje i potiče. Povoda za pjevanja ima napretek. Rodendani, obiteljske proslave, blagdani. Osobito adventsko vrijeme, kad u školama iščekuju božićna obiteljska okupljanja koja su predznak zimskim praznicima. Ples - pokret i glazbene igre potiču na zajedničke aktivnosti kojima valja dan započeti, ali i završiti. To je moguće u nižim razredima gdje djeca imaju nastavu s jednom - svojom učiteljicom.

Postulat 3.

Važnost izbora pjesme i njena obrada

Pri izboru pjesama sljedeći čimbenici igraju važnu ulogu:

- sadržaj i tekst

Je li sadržaj djeci razumljiv i budi li njihov interes? Odgovara li pjesma aktualnoj situaciji ili godišnjem dobu? Je li tekst primjeren njihovim jezičnim sposobnostima?

Početno stajalište je da djeca rado pjevaju

Djeca rado pjevaju pjesme u kojima se osobno pronalaze, koje im omogućuju uspostaviti kontakt s drugim djecom. Pri izboru pjesama sljedeći čimbenici igraju važnu ulogu:

- građa i opseg

Koliko kitica pjesma ima? Može li se broj kitica smanjiti? Koliko su dugačke kitice i pripjev? Moguće je krenuti s učenjem pripjeva, a potom obraditi strofe. Najviše vole strofe koje sami odaberu ili čak sami osmisle.

- tonalitet i tonski opseg

Je li pjesma napisana u odgovarajućem opsegu, tonalitetu? Valjalo bi odabrati opseg između f1 i d2. Valja pripaziti da se ne pojavljuju tonovi dublji od c1, te viši od e2, f2. Djeca koja su i prije pjevala raspoložu s većim opsegom glasa od djece koja pjevaju manje, ili nikako.

- ritam

Koje ritamske zahtjeve postavlja pjesma, jesu li oni primjereni sposobnostima djeteta? Ponavljaju li se iste notne vrijednosti ili složeniji ritmovi u pjesmi?

- melodija

Kako teče melodija i koliki joj je opseg? Ponavljanje tonova i melodije, postepeno kretanje intervala lakše je izvedivo od skokovitih melodija. Dobrodošao je opseg koji ne ide preko oktave. Ima li pjesma lako pamtljivu melodiju, temu koja lako ulazi u uho?

Je li pjesma primjerena pjevačkim sposobnostima djeteta? Je li pjesma prigodna povodu za koji se izvodi? Je li pjesma u cijelosti pogodna i prigodna za djecu?

- obrada pjesme

Sljedeća zbirka nudi poticaje za raznovrsnu obradu pjesama. Za svaku pjesmu možete nešto upotrijebiti, dodati svoju ideju ili, još bolje, spontanu ideju djece.

1. Vježbe zagrijavanja glasnica za početak pjevanja- integrirano u kratku priču koja odgovara sadržaju pjesme.

2. Izgovarati tekst na različite načine, različitim tempom, različitim dinamikom, različitim intonacijama i akcentima.

3. Ritamski izgovor teksta (izgovarati tekst u ritmu)

4. Upotreba podsjetnika za tekst u obliku slika, gesta, predmeta, Schlagworta koji će pripomoći.

5. „Slikanje“ melodije pokretom ruke. Kod starije djece mogu se grafički note zapisati (kratke, duge crte, visoko ili nisko zapisane).

6. Demonstriranje pjesme i ponavljanje u različitim varijantama; različite skupine prezentiraju druge dijelove pjesme, izmjena solista kao demonstratora i skupine koja ponavlja otpjevanu pasazu.

7. Pratnja tjeloglazbom (pljeskanje, stupanje, pucketanje), ritamskim glazbalima, udaraljka koje su djeca sama izradila ili predmetima koji se nalaze oko nas/njih.

8. Pratnja udaraljka određene visine (zvona, ksilofon), ili instrumentima poput gitare, harmonike ili klavira.

Izvedba pokreta, plesna koreografija
 Izrada scenskog nastupa, moguće i s kostimima, maskama i drugim rekvizitima.

PRIMJER - Dobrodošli
Temelji za obradu i postavu pjesme

Sljedeći primjeri su osnove za varijabilni rad s pjesmom upoznavanja (Dobrodošli). Osmislimo melodiju od jedne fraze.

Uvod i upoznavanje pjesme

Priču upoznavanja za aktivaciju tijela i glasa povezati sa sadržajem pjesme.

Ovisno o sposobnostima djece, možemo birati i kombinirati varijacije (vježbe) osnovne pjesme. Učiteljica priča priču i demonstrira vježbu. Djeca imitiraju vježbu nekoliko puta. Zamislimo situaciju u kojoj se sastaje više ljudi koji se upoznavaju.

PRIČA AKTIVNOST ISHOD

Predstoji nam veliko slavlje: kako bi tulum uspio i za svakoga bio poseban i nezaboravan događaj, treba štošta pripremiti - treba očistiti učionicu, školu.

Metemo učionicu - zamislimo metlu i izvodimo pokrete kao da metemo uz glas Š-Š-Š, Š-Š-Š, Š-Š-Š iz dijafragme.

Aktivacija tijela i opuštanje, aktivacija dijafragme.

Peremo prozore – zamislimo da peremo prozor, pri tome stati na prste, "narasti".

Aktivacija tijela.

Otpuhujemo prašinu sa lampe, ormara i stola.

Dugo i jednakomjerno ispuhivati zrak.

Jednoliki izdisaji.

Otresamo mrvice sa odjeće - opuštenim pokretima tapšamo pojedinačne dijelove tijela: ruke, ramena, grudni koš, trbuh, noge.

Opuštanje tijela.

"Ooooh! Aaah! Sve je čisto i sjaji se."

Više uzvika sa dugim otvornicima (vokalima).

Aktivacija glasa i rezonance kroz vokale.

Zaključak

Ovim primjerom htjelo se pomoći, analizirati, pridonijeti i poticati na promišljanje hodograma kao pomoć učiteljima koji nemaju iskustva u stvaranju pjevača, ali i onima koji su dugi niz u praksi da ih se podsjeti, osvježi na metode rada s nižim uzrastima. Željelo se naglasiti da se nastava Glazbene kulture može s istim žarom podjednako izvoditi s početnicima kao i iskusnim pjevačima. Razvojem pjevačkih vještina utječemo na spoznajno-vrijednosni aspekt pojedinca, mogućnost osobnog rasta. Glazba pomaže mentalnom stanju osobe, ona umiruje, širi vidike, pomaže pamćenju, uzrokuje dobro raspoloženje. Učenici razvijaju bolju sliku o sebi, ostvaruju bolju komunikaciju s drugima, procjenjuju ostvareni napredak, suradnički uče i rade u timu, upravljaju emocijama i ponašanjem itd. Upravo to su ishodi koji su u današnje vrijeme izolacije, otuđenosti, možda pomalo i anksioznosti izuzetno važni i potrebni svakom učeniku. Bilo bi poželjno da se ovakvi primjeri u impliciraju u praksu.